

Vadász János

Három groteszk

Panaszok

a lányé

nagyapám temetésén
egy vén gacsibafogú
alig-rokon sandán
lesi a testem majd
mellém kacsáz
és halkán ahogy illik
a fülembe súgja:
nőiesedem

a fiúé

maci a málnásban
vérpiros ajkadon én
csörtetek habzsolva apolok
döngölöm dombjaidat
ám mielőtt öledbe betörnék
alólam hirtelen kiforogsz
„ennyi elég” liheged
s kacagva elinalsz
– miért?

Élet-halál játék

1

telt ajkad kármin pirosa bezárva
puha csók bajsom csiklandó cirógatása
vad harapásom se nyitja meg titkait

sem fogaid hószín ragyogását
sem mézízű nedvvel teli nyelved
sem parttalan villódzó nevetésed

szerelmed mély bársonyos sóhajait
fel-felröppentő örömsikolyát s mind
a tajtékos magasba emelő bódulatot

nem adod minden hiába haragszol

2

jól van hát szentjánosbogaram
páncélod tovább nem birizgálom

mit bánom én tőlem akár
el is ragadhat a feketepofájú végzet:

a kettes villamossal a vágóhídig

3

ám ha hádészi utadon hevesen könyörögsz
addigi jó sorsod uraló víg isteneihez

bizonygatva – ízlelgettel játszottál csupán
– tudom végül megbocsátnak

s én – mint szabadító Szent György –
győzedelmes dárdámmal

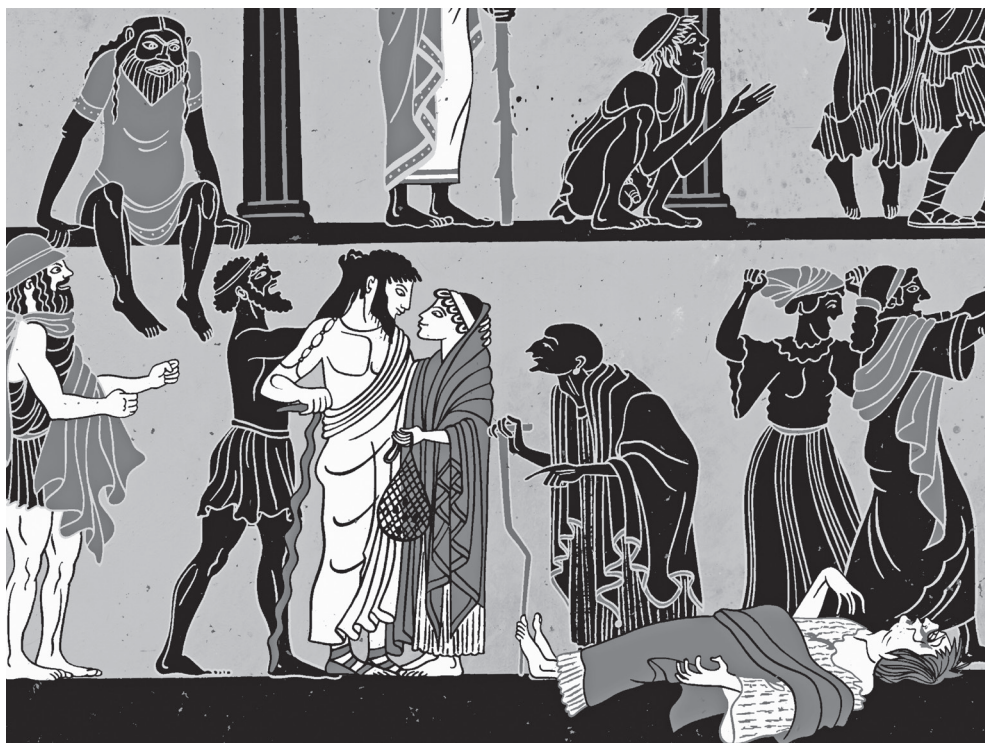
majd ott várlak

Idill

friss-nyugdijas műzsánk miután jó alapost'
megihlette a vén költőt – így lőn a „hagyj békén!”
elégia és két nyúlfarknyi töredék –

megetette töltött-káposztával a méléat oszt'
ment: tojás csirkefahát olívaolaj zöldség
barnakenyér kellett a sarki közértből

bevásárolt és a panelba visszatért legott
lengé munkaruhájában leheveredett az ágyra
s lóbálgatni kezdte a lábát – hátha...

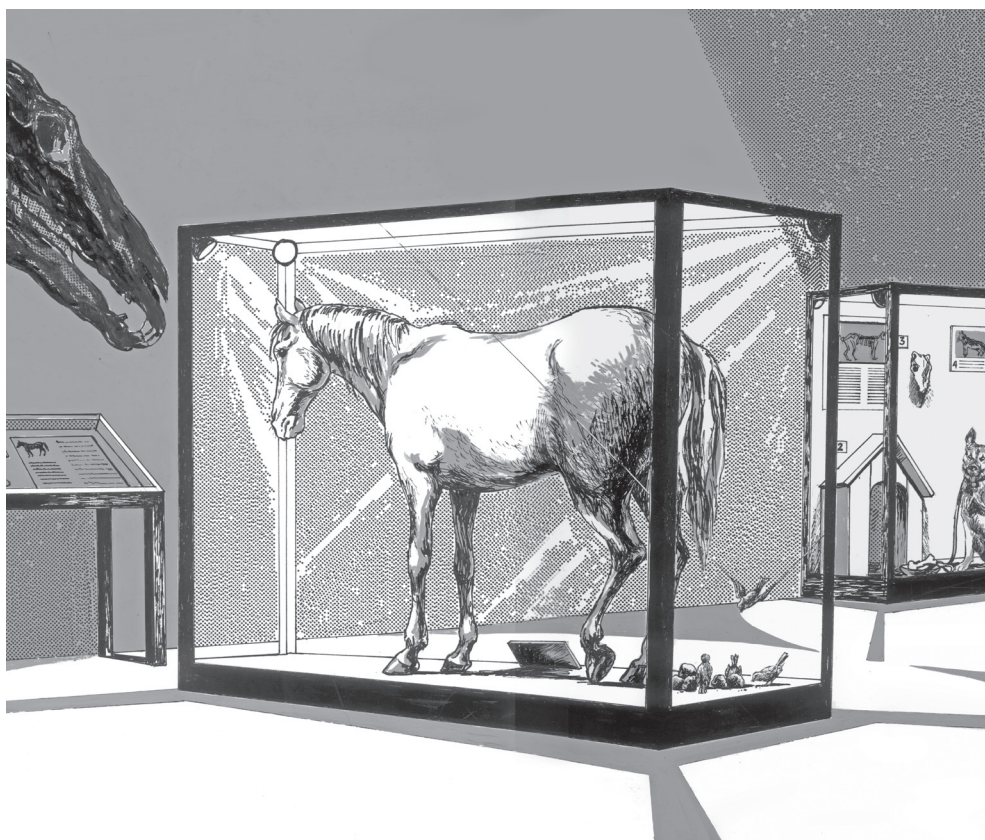

Marton Réka Zsófia

A Brontë-paradigma

Emily elindul a házból a kert végébe.
Ez neki a komfortzóna, a maximális biztonság
A szellemi korlátlanság eléréséhez.
30 éves csak, mikor meghal.
Mégis, öröksége szellemileg kortalan.
Csak semmi érzelem –
Legalábbis nem a felszínen –
A jelentéktelen külső mögött
Azonban hadd burjánozzon
Minden idők leghatalmasabb *burlesque*-je:
Cathy és Heathcliff magányos hústépése.
Vagy vehetjük a kedves, engedelmes Anne-t.
Ejnye, róla ki mondaná meg,
hogyan írja a házasságon belüli erőszak
Első átütő ábrázolását?
Vagy ott van épp Charlotte:
Vékony, alacsony, fejletlen, vöröskés arccal
(De édes hangon erős verbalitással! – nem is rossz kombó),
S mégis igazságot szolgáltat *alteregójának*
Thornfield Hall-ban. Igaz, megtépázva ugyan,
De győz az észrevehetetlen kis csúnyácska,
Akit ha jobban megnézünk, nem is csúnyácska.
Csak hát olyan a világ, elhamarkodottan ítél,
A külső alapján. Akkor is, most is.
S hol van már az emésztő bolondulás Monsieur Héger iránt?
Halhatatlanná téve a *Professor*-ban,
A mindenkori professzorban, a tanárban,
Aki szellemileg (és nem utolsósorban férfiaságilag)
Uralja a terepet.
(Mert hát nem mellékesen
mindig ott bújkált a testiség Charlotte-nál).
Ugye, nem gondoltad volna?
Látod a három, laposkás,
Keseforma-arcú leányt
Ajkuk lefele biggyed, mintha

Csak az elszabott *gobelin* és
Valami úrfival megivott elszúrt tea fájna.
De ami a valóságot illeti,
Szárnyalnak a Nagy Üvegvárosban,
az örök Gondal-ban, mint szeretettek,
mint szeretők, mint királynők,
mint rongyos elmeháborodott koldusok,
bármik, amit a képzelet Haworth csöndjében
fejükbe dübörgött.
De akkor a kéz lehanyatlik,
A végtelen *moor*-ra írják most már betűiket:
Esőcseppek, hanga, és néha mosolyt árnyékol
Az árnyékvilágból a három anti-Grácia
az ipari forradalom földjére.

A. Túri Zsuzsa

A bosszú

Az Asszony, mint szinte mindig, késő este ért haza. Egy étteremben talált állást, ahol annyit keresett, hogy el tudja tartani saját magán kívül az alkoholistá férjét, fizetni tudja a lakbért, a rezsit, mindent. A férje, aki valószínűleg sehova sem ment egész nap, vagy ha igen, a bisztróba a haverokkal, ugyanazzal várta, mint mindig:

- Kaja mikor lesz?
- Mindjárt, várj, most értem haza – válaszolta nyugodtan az Asszony.
- Biztos pasizni voltál megint! – morgolódott a férj.

Az Asszony nem válaszolt semmit, ment a konyhába, kirámolta a sült csirkét, a krumplit, amit hazahozott a munkahelyéről. A férje hívás nélkül megjelent, leült az asztalhoz, és várta a késői vacsorát. Az Asszony úgy látta, most éppen nem részeg, de azért biztos, ami biztos, nem nagyon szólt hozzá.

- Ez meg mi a franc!? – kiáltott fel hirtelen a Férfi.
- Micsoda? – rezzent össze a nő.

Mire megfordult a Férfi, már egy könyvvel hadonászott felé. Az egyik szokásos műsor...

- Ki a franc ez a Jókai Anna? Jókai Mór lánya? – villogtatta ismereteit a Férfi.
- Nem az. Másik Jókai család... Pedig tudtad, ki ő...
- Nem emlékszem. Ellopta a nevét, mi? Így jobban érvényesült a kurva.
- Ellenkezőleg – sóhajtott az Asszony.
- Nem érvényesült?
- De igen, csak éppen pályája kezdetén mindenki azt mondta neki, ilyen névvel ne írjon, úgyse viszi semmire.

- Ki nem szarja le? – röhögött a Férfi, és elhajította a könyvet.

Az Asszony arra gondolt, hogy talán mégis részeg az ura, de nem kérdezett rá. Most sem. Túlságosan fáradt volt.

A Férfi nem volt ám mindig ilyen. Amikor az egyetemen találkoztak, nagy jövő állt előtte. Jogásznak tanult, évfolyamelső volt, mindenféle díjakkal, ügyvéd lett, jól menő ügyvédi irodájuk volt, ahol a nő volt a mindenés. Ő nem fejezte be az egyetemet, mert amíg a Férfi tanult, valakinek keresnie is kellett a pénzt. Amikor csődbe mentek, a Férfi eleinte bizakodva tekintett a jövőbe, megígérte, hogy nem iszik többet a kliensekkel. Meg amúgy sem, hiszen a másnaposság okán sokszor be sem ment dolgozni, az Asszonynak kellett kitalálnia mindenfélét, miért nincs ott az ura. Ha egy ügyvéd sosincs az irodájában, egy idő után máshova mennek az emberek lebonyolítani a válóperüket, mást kérnek fel védelmükre, ha feljelenti őket a szomszéd. A szüleik egy ideig segítették őket, de aztán elfogyott a pénzük.

Szinte látszott már az alagút vége, talált a férj egy ügyvédi állást, ahol ő titkárnő lehetett volna, de kiderült, hogy nem lehet gyerekük. Ülőmunka, kevés tesztoszteron. A Férfi úgy fogta fel, hogy ettől ő eunuch, nem teljes ember. Spermabank vagy örökbefogadás szóba se jöhetett. A Férfi ivott újra, mint a gödény. A Nő dél előtt egy közértben lett pénztáros, este pedig felszolgált egy pizzériában. A Férfi hiába hajtogatta, hogy tudja, hogy egyedül fog megdögleni, mert a felesége úgyszólván elhagyja, az Asszony maradt. Eleinte szeretetből, szolidaritásból, később sajnálatból. Aztán már ő sem tudta, miért. Ötven fölött milyen más munkát találhatott volna, mint a pincérnőt? Mit változtasson? Minek? Meg aztán kinek kellett volna? Miközben a Férfiből egy agresszív semmittevő lett, neki egyetlen vigasza volt: az olvasás. Falta a könyveket. „Mindenevő” volt, jöhetett krimi, klasszikus vagy akár szerelmesregény is. Fiatalon a Férfi is szeretett olvasni, de valószínűleg már erre sem emlékezett. Az olvasást felesleges időpocsékolásnak tartotta, a könyvekre kiadott pénzt pedig kidobott pénznek. Hiába a saját keresetéből vette a könyveket az Asszony, a Férfi nagyon sokszor nekitámadt emiatt. A könyvtári könyveket is kidobálta, ha a felesége nem figyelt.

Másnap reggel, amikor a nő dolgozni indult, a férje még aludt. Amikor aztán felébredt, és kiment a konyhába, majdnem hasra esett az előző este elhajított könyvben.

– Az anyád! – mondta csak úgy a könyvnek, és belerúgott.

Ettől aztán annyira megfájdult a jobb lábán a nagyujja, hogy éktelen haragra gerjedt. Bosszút esküdött. Elhatározta, hogy lepakolja a könyvespolcokról az Asszony könyveit, és mindet a kandallóba dobja. Be is gyújtott, közben megállapította magában, hogy a felesége a könyvei miatt távolodott el tőle. Biztos, hogy minden rossz, ami történt velük, amiatt volt, hogy a nő túl sokat olvasott. Hát, csak ne olvasson annyit! Sőt semennyit se olvasson. Azzal elkezdte leszedegetni, majd húzni, cibálni, rángatni a könyveket a polcokról. Miután telerakta könyvekkel a kandallót, rájött, hogy egyszerre nem fogja tudni elégetni mindet. Nem érdekes, gondolta, a nappali közepén elhúzza kicsit a szőnyeget, és ott is tüzet rak. Emlékezett még úttörő korából, hogy kell szépen, szabályosan tábortüzet rakni. Kicsit arrébb tolt a bútorokat, hogy azért mégse égjen el minden, a konyhából hozott be aprófát, gyújtóst meg újságpapírt. Az egyik könyvespolc tetejét nem érte el. Oda kellett húzni egy széket. Ahogy így ráncigálta lefelé a könyveket, egyszer csak valaki megszólalt:

– Maga meg mit művel? – az illető egy idősebb úr volt, fürdőköpenyben, papucsban.

A Férfi csak pislogott, és lemászott a székről. Nem értette, hogy került oda az a másik, hiszen ő senkit sem engedett be. Részeg sem volt, aznap nem ivott még semmit.

- Maga meg kicsoda, és hogy kerül ide? – kérdezte.
- Márió vagyok. Tisztelem. Pszichiáter. Jókai Anna könyvéből rugdosott ki. Mária Máriója.
- Na, na, álljon meg a menet, szólalt meg valaki az egyik sarokban. Mario, kérem, én vagyok.
- Nem értem... – dadogta a Férfi.
- Mit? Maga is Mario? Gyakori név, kedves barátom... Én magyarosan írom, kérem, nem olaszosan. Tudja, hosszú „ó”-val! – mondta az idősebb úr.
- Na igen, jól van, jól van, én Thomas Mann Marioja vagyok, és azt a nyamvadt Cipollát keresem.
- Itt? – kérdezte ijedten a Férfi.
- Na, de már megyek is... Ha látják azt az ördögfajzat Cipollát, mondják meg neki, hogy nem menekülhet. Letépem a tökeit.
- Hm, mintha nem így történt volna a könyvben – somolygott Márió.
A Férfi ijedtében leült az egyik fotelbe. Nézte a kandallóban a lassan eléggő könyveket. Tekeredtek, csavarodtak a lapok a tűzben. A pszichiáter leült a vele szemben álló karosszékbe.
- Ha akarja, beszélgethetünk – javasolta.
- A könyvek miatt van minden – mondta halkán a férfi.
- Mi van a könyvek miatt? Megromlott a szexuális élete? – érdeklődött a pszichiáter.
- Az is. Meg minden. Túl sokat olvas a feleségem.
- Nem hiszem. A könyveknek ehhez semmi, de semmi közük! – szólt valaki a fotel mögül.
- Maga meg ki? – kérdezte a Férfi az előbújó fiatalembertől.
- Nem emlékszik rám? Pedig találkoztunk. Olvasta a történetemet. Elég sok hasonlóság van közöttünk... Raszkolnyikov vagyok. De szólítson csak Rogyionnak.
- Na, magára emlékszem. A gonosz uzsorásnő, meg a húga gyilkosa...
- Így van. Nos, ide figyeljen, barátom. Ha Szonja nincs, sosem gyógyulok ki a bűntudatból...
- De én nem öltem meg senkit...
- Hogy nem-e? Magának is van egy Szonjája. Mindegy, mi a neve. A felesége mindig, mindenben ön mellett áll. Vigyáz magára, eltartja. Maga pedig hogyan hálálja meg? Szép lassan megöli. Az életkedvet már régen kiölte belőle, az egyetlen öröme az olvasás. Most pedig a könyveit égeti. Szégyellje magát. Legszívesebben pofán vágnám, de megígértem Szonjának, hogy megjavulok.
- De én nem hiszem azt, hogy felette állok az erkölcsi törvényeknek, mint maga hitte. Ezek csak könyvek. Nem emberi életek – védekezett a Férfi.
- Szívtelen ember – szólalt meg egy női hang.

– Elvonná az egyetlen szórakozását ennek a szegény asszonynak, aki igazán megérdemelné, hogy boldog legyen – mondta egy másik nő.

– Woland vagy a Sátán, ahogy tetszik, is jobb szívű önnél... Megérti például a szerelmet. Margarita Nyikolajevna vagyok – mondta a csinosabbik nő, és a válláról lesöpört egy hatalmas fekete macskát.

– Az ön felesége egy szent – mondta a másik asszony.

– Maga meg kicsoda? – kérdezte ijedten a Férfi.

– Tulajdonképpen mindegy. Faust Margitja voltam.

A fekete macska ekkor nyávogott egyet, és a Férfire vetette magát. Karmolta, ahol érte. Kikaparta a jobb szemét, letépte a bal fülét, a Férfi arca ezer sebből vérzett.

– Behemót, azonnal gyere ide! – kiabálta Margarita.

A macska természetesen nem volt hajlandó odamenni.

A Férfi ordítva menekült az ablak felé. Ekkor a vitrin mellől kilépett egy fiatal, nagyon izmos fiú, akinek „még legénytoll sem pelyhezett állán”, szó nélkül elkapta a nyakánál a macskát, és a nappali másik végébe hajította. De a Férfi már nem tudott megállni, nekiesett az ablaknak, ami darabokra törött.

– Jé, még egy fekete macska! – jegyezte meg Márió.

– Csak nem két példányban van meg a feleségének Bulgakov regénye? – érdeklődött Faust Margitja.

– Ez Poe fekete macskája! – mondta Raszkolnyikov, és megsimogatta az állat fejét.

– Nézzék, egy tigris! – kiáltott Margarita.

A Férfi már annyira rettegett, hogy kihajolt az ablakon, hogy segítségért kiáltson, de ekkor Cipolla, aki közben előkerült, megfogta a két lábánál, és kilökte az ablakon.

– Hopp! – mondta.

A Férfi, mint a varangyos béka terült el a járdán, 7 emelettel lejjebb. Azonnal meghalt.

– Ez igazán nem volt szép! – kiáltott oda Cipollának egy szolidan öltözött nő, aki valószínűleg Hester Prynne lehetett, mivel egy vörös „A” betű kandikált ki a dekoltázsából.

– Na, maga „Angyal”, maga is itt van? – vigyorgott Cipolla.

Amikor az Asszony hazaért, a ház előtt két rendőr fogadta. Egy mentőautó állt a kapu mellett, meg két rendőrautó. A rózsabokrok között egy letakart test feküdt.

– Fogadja részvétünket – mondta az egyik rendőr.

– Öngyilkosság – tette hozzá a másik, a fiatalabb, akinek még „legénytoll sem pelyhezett állán”.

Gósi Vali

Az öröklét negatívja

(Vehofsics Erzsébet fotójához)

Bocsáss meg, Uram,
hogy nem vagyok méltó hajlékodba lépni,
lelkemet viseltes rongyokban
színed elé tární.

Lábamon szakadt szandál,
tenyeremet akác tüskéje szúrta át,
míg kaptattam feléd az ormokon
– megfáradt szolgálád –
hogy hallva a szférák titkos énekét,
megfejtsem a jelet;
mit üzennek a rég angyallá vált égiek,
hogy áhítattal megkövesselek,
és pőre lelkemet kiterítsem eléd.
Ó, Uram!

Ha terhedre nem vagyok,
hallgasd meg könyörgésemet,
segíts élni még, áruld el a létezés
végső rejtelseit, hogy az ég ezüstjén
átszűrődjön a remény; az öröklét negatívja.
Tégy csodát, Uram!
Leheld életre szerettem,
és lélegezzenek szüntelen
apám, fiam szerelmei,
az örökzöld fenyvesek, mind
– általad!

kalácsbélbe lényegült

... hol van a régi tűz, a lobogás?
 Hová tűntek az angyalfényekben játszó,
 meghitt, családi esték, a kacagás,
 a sültkrumpli-illatú vacsorák?
 Hová lett az együtt-szívdobogás,
 amikor a vége-nincs téli szürkület is
 mesés izgalom volt, csupa varázs,
 és hol van a kályha mellől áradó,
 fáradt ráncokból újraeledő örök-mosoly,
 a kalácsbélbe lényegült kincs,
 a bölcs, arannyá érett, tiszta szó...?
 A csorba csésze mesél ma arról,
 hogyan szólt az a hajdanvolt,
 gyönyörű altató...

Rejtőző

Hányszor érezted: nincs tovább,
 eltemet ez a vad világ!
 A csend-vajúdta halk remény
 felvillant mindig: van esély,
 és valóság lesz a végtelen,
 ahol semmi sem reménytelen;
 könyörülve a dúlt életem eléri
 gyengülő kezed
 valami égi hatalom,
 s úrrá lesz végleg
 a vadakon: felemel, oltalmaz,
 elrejt tenyerében.

– Asszociáció Keresztury Dezső: *Valaki tenyerében*

Suttogó áhítat

aranyló májuson álmodom veled
 méz-illatú ölelésedbe burkolózom
 fehér falak között imbolygó
 árnyékod nyomán
 suttogó áhítat szól; hálaimád
 értem
 másokért
 holt lelkekért
 bársony ráncaidon végtelen béke
 igazgyöngy érik örök könnycseppeden
 tenyereden az érdes kapanyom
 szelíd völgygé simult
 fakó arcodon pompás rózsa nyit éppen
 – én küldtem neked
 árva gyermeked –
 s ahogy haladsz felém át a fényeken
 ámulva köszönöm ÖrökLétedet
 életemet